

Deze factsheet geeft een overzicht van de voornaamste trends en ontwikkelingen in middelengebruik en gokken in Vlaanderen. Dit is gebaseerd op de cijfers uit de factsheets alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken. Deze samenvatting focust op de omvang van problemen die zich als gevolg van gebruik kunnen voordoen. De cijfers omvatten de laatste tien jaar.

Alcohol

- Het merendeel van de bevolking gebruikt alcohol.
- Dagelijks gebruik stijgt met de leeftijd en piekt in de leeftijdscategorie 55 tot 64 jaar.
- 540.315 Vlamingen gebruiken problematisch alcohol, 5% daarvan zijn jongeren tussen 15 en 24 jaar.
- Tijdens de zwangerschap blijven vrouwen met een hogere sociaal-economische status vaker drinken.
- Alcoholgebruik is de derde belangrijkste risicofactor voor ziekte en invaliditeit.
- Hoewel slechts 17% van de mensen met een alcoholgerelateerde stoornis een hulpverlener raadpleegt, komen aan alcohol gerelateerde hulpvragen het meest voor.
- Het aandeel bestuurders dat rijdt onder invloed van alcohol is het hoogst bij de 40-54-jarigen.

In de factsheet alcohol is de uitgebreide informatie en alle referenties beschikbaar.

Gebruik

Met een gemiddelde alcoholconsumptie van 10,6 liter pure alcohol per hoofd van de bevolking stond België in 2010 op de 17de plaats in Europa. In 2012 daalde de gemiddelde alcoholconsumptie naar 9,8 liter pure alcohol per hoofd van de bevolking. In 2013 dronk 84% van de Vlamingen van 15 jaar of ouder het afgelopen jaar alcohol. 13% dronk dagelijks alcohol, wat een stijging betekende tegenover 1997 toen Vlaanderen nog 7% dagelijkse drinkers telde. Dubbel zoveel mannen (18%) als vrouwen (9%) dronken dagelijks alcohol. Dagelijks alcoholgebruik steeg met de leeftijd en bereikt een piek op de leeftijd van 55 tot 64 jaar.

Problematisch gebruik

In Vlaanderen was in 2013 van 10% van de bevolking die het laatste jaar alcohol dronk het alcoholgebruik problematisch te noemen op basis van de CAGE-vragenlijst: bij 15% van de mannen en 5% van de vrouwen. Omgerekend naar de Vlaamse bevolking van 15 jaar en ouder kwam dat neer op 540.315 personen. Het problematisch alcoholgebruik steeg de afgelopen jaren van 5% in 2001 tot 10% in 2013. De proportie problematische alcoholgebruikers was het grootst in de leeftijdsgroep 55-64 jaar (13%). Bij jongeren tussen 15 en 24 jaar was het alcoholgebruik voor 5% problematisch.

Uitgaanders

Alcohol was in 2012 het meest gebruikte middel bij uitgaanders. 64% van de mannelijke en 50% van de vrouwelijke uitgaanders dronk minstens wekelijks alcohol. 7% van de mannen en 4% van de vrouwen dronk dagelijks. Voor 27% van de uitgaanders was het alcoholgebruik in hoge mate risicovol, wat sterker voorkwam bij mannen (38%) dan vrouwen (15%).

Leerlingen secundair onderwijs

Ruim de helft van de leerlingen in het secundair onderwijs (56%) dronk het afgelopen jaar alcohol en 51% dronk de maand voor de bevraging alcohol (schooljaar 2012-2013). De 17-18-jarigen dronken het vaakst alcohol. 52% van de leerlingen die jonger zijn dan 16 jaar had ooit alcohol gedronken; 5% van de leerlingen dronk regelmatig alcohol.

Studenten hoger onderwijs

Op basis van de AUDIT-C bleek 54% van de studenten in het hoger onderwijs in Vlaanderen in 2013 zich in de risicozone voor problematisch alcoholgebruik te bevinden. Dat was meer het geval bij mannen (63%) dan vrouwen (48%).

Zwangerschap

Een studie bij Vlaamse moeders gaf aan dat 66% van de moeders alcohol dronk in de twaalf maanden voor de zwangerschap. Tijdens de zwangerschap halveerde dit percentage tot 33% maar na de zwangerschap nam het opnieuw toe tot 48%. 43% van de vrouwen die borstvoeding gaven, gebruikte alcohol na de zwangerschap. Vrouwen met een hogere sociaal-economische status drinken vaker alcohol voor, tijdens en na de zwangerschap.

Ziekte en sterfte

Alcoholgebruik is de derde belangrijkste risicofactor voor ziekte en invaliditeit, na ondergewicht bij kinderen en onveilige seks (ter vergelijking: tabaksgebruik staat op de zesde plaats). Er bestaat een oorzakelijk verband tussen alcohol en een zestigtal verschillende ziekten en aandoeningen.

Wereldwijd is 6% van alle sterfgevallen toe te schrijven aan alcohol (7,6% bij mannen en 4% bij vrouwen). Alcoholgebruik staat op de 8ste plaats als risicofactor voor overlijden. In de periode 2002-2012 steeg het totaal aantal sterfgevallen in het Vlaams Gewest als rechtstreeks gevolg van alcoholgebruik van 432 naar 542 (+25%). In 2012 kwam in het Vlaams Gewest alcoholgerelateerde sterfte vooral voor op de leeftijd 55-64 jaar. Alcoholische leverziekte komt het meest voor als overlijdensoorzaak.

Hulpvraag

Slechts 17% van de personen met een alcoholgerelateerde stoornis raadpleegt een hulpverlener, meestal de huisarts en een psychiater.

In de Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) komt alcoholverslaving op de eerste plaats bij cliënten die begeleid worden met een verslavingsproblematiek. Van de zorgperiodes met een diagnose middelengebonden stoornis komen in de

Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) van Vlaanderen en Brussel ook het meest aan alcohol gebonden stoornissen voor. Meestal gaat het dan om mannen (69%) en personen van 50-54 jaar (17%). In vergelijking met 2003 werden in 2013 meer zorgperiodes geregistreerd voor personen van 50 jaar en ouder.

In vergelijking met de andere middelen komen opnames met een hoofddiagnose die verband hield met alcoholgebruik het vaakst voor in algemene ziekenhuizen (5 op 1.000 opnames) en in psychiatrische ziekenhuizen in België (19%).

Rijden onder invloed

De federale politie voerde in 2013 256.763 alcoholtests uit, waarvan 2% positief was (n=5.853). Voor 69% van de positief geteste bestuurders bedroeg het alcoholgehalte meer dan 0,8‰. Het aandeel bestuurders dat rijdt onder invloed van alcohol is het hoogst bij de 40-54-jarigen (3,2%). In vergelijking met personen die thuis vertrokken lag het risico op rijden onder invloed bijna tien keer hoger bij personen die terugkwamen van een horecabezoek. Na bezoek van een fuif of discotheek was het risico bijna vier keer zo groot.

Verkeersongevallen

In 2013 was bij 13% (n=5.242) van de letselongevallen minstens één bestuurder onder invloed van alcohol. Vergeleken met 2003 steeg dat aandeel met 66%. Bij letselongevallen waarbij minstens één bestuurder onder invloed van alcohol was, kwamen in 2013 35 personen om het leven en waren 7.084 personen gewond. Tussen 2003 en 2013 daalde het aantal doden maar steeg het aantal gewonden met 57%.

Misdrijven in verband met alcohol

De politiediensten registreerden in 2013 in het Vlaams Gewest 11.518 feiten in verband met openbare dronkenschap, sluitingsuur horecazaken, geheime stokerij, alcohol schenken aan dronken personen of andere niet nader bepaalde feiten. Tegenover 2003 nam het aantal geregistreerde feiten met 38% toe.

Sociale kost

In 2001 werd de sociale kost van alcoholmisbruik in België berekend op 6 miljard euro.

Cannabis

- Cannabis is het meest gebruikte illegale middel in Vlaanderen.
- Hoewel het gebruik van cannabis bij de jongeren daalt, concentreert het gebruik zich bij jongeren van 15 tot 24 jaar en bij de 25-34-jarigen.
- Een belangrijke scharnierleeftijd voor gebruik is 15-16 jaar.
- 2% van de gebruikende 15-16-jarigen heeft een verhoogd risico op cannabisgerelateerde problemen.
- 33% van de gedetineerden gebruikte tijdens hun detentieperiode illegale middelen, 95% daarvan gebruikte cannabis.
- De vraag naar hulp voor cannabis stijgt sterk, in de gespecialiseerde centra voor drugverslaafden (RIZIV) verdrievoudigde het aantal nieuwe behandelingen voor cannabis tussen 2003 en 2012.

In de factsheet cannabis is de uitgebreide informatie en alle referenties beschikbaar.

Gebruik

Cannabis is het meest gebruikte illegale middel. In 2013 zei 14% van de Vlaamse bevolking tussen 15 en 64 jaar dat ze ooit experimenteerden met cannabis (17% mannen, 11% vrouwen). Tegenover 2001 (11%) was dat een significante toename. 3,5% van de Vlamingen gebruikte in de twaalf maanden voor de enquête cannabis, 2% in de dertig dagen ervoor. Het percentage recente cannabisgebruikers bleef tussen 2004 en 2013 ongewijzigd. Omgerekend naar de bevolking gebruikten in het Vlaams Gewest in 2013 145.204 personen van 15-64 jaar het laatste jaar cannabis. Het gebruik van cannabis tijdens het voorbije jaar concentreerde zich bij 15-24-jarigen (11%) en 25-34-jarigen (6%). Meer mannen (4,5%) dan vrouwen (2,5%) gebruikten het voorbije jaar cannabis.

Leerlingen secundair onderwijs

17% van de leerlingen in het secundair onderwijs gebruikte ooit cannabis (schooljaar 2012-2013) en 11% het jaar voor de bevraging. 2% deed dat regelmatig (wekelijks tot dagelijks) en 1% dagelijks. Het ooit- en het laatstejaarsgebruik van cannabis daalde de laatste jaren. Vanaf de leeftijd van 15-16 jaar nam het cannabisgebruik gevoelig toe. Meer jongens dan meisjes gebruikten cannabis regelmatig (4% versus 1%).

In Vlaanderen had in 2011 2% van de 15-16-jarigen (3% jongens en 1,5% meisjes) een verhoogd risico op cannabisgerelateerde problemen.

Studenten hoger onderwijs

Het cannabisgebruik is hoger bij studenten in het hoger onderwijs in Vlaanderen: 22% had in 2013 het voorbije jaar cannabis gebruikt. Daarvan gebruikte 21% minstens een keer per week cannabis en 5% dagelijks. 22% van de laatstejaarsgebruikers van cannabis had te kampen met één of meer uitingen van problematisch gebruik. Hoe frequenter het cannabisgebruik, hoe groter de kans op een meervoudige problematiek.

Uitgaanders

Van de uitgaanders gebruikte 32% het voorbije jaar cannabis. 14% deed dat meerdere keren per week tot dagelijks. 7% gebruikte dagelijks cannabis.

Gedetineerden

Cannabis was in 2010 het meest gebruikte illegale middel in de gevangenis: 33% van de gedetineerden gebruikte tijdens de huidige detentieperiode illegale middelen. 95% van deze gebruikers gebruikte cannabis. 5% van alle gedetineerden zei dat ze cannabis voor het eerst hebben gebruikt in de gevangenis.

Hulpvraag

Het grootste deel van de zorgperiodes in de CGG omwille van stoornissen gebonden aan illegale middelen zijn voor cannabis. Het percentage steeg van 52% naar 59% in de periode 2003-2013.

Bij opnames in algemene ziekenhuizen komt cannabisgebruik of -afhankelijkheid als hoofd diagnose in mindere mate voor. Tussen 2006 en 2011 doet zich wel een toename voor. Er zijn veel meer opnames waarbij cannabisgebruik of -afhankelijkheid als nevend diagnose wordt gesteld en dit percentage nam eveneens toe tussen 2006 en 2011.

Binnen de psychiatrische opnames in België is in de periode 2002-2012 het aantal opnames voor cannabismisbruik met 42% toegenomen en is het aantal opnames voor cannabisafhankelijkheid bijna verdrievoudigd.

In de gespecialiseerde centra voor drugverslaafden erkend door het RIZIV steeg tussen 2003 en 2012 het aandeel nieuwe behandelingen voor cannabis als voor naamste middel van 19% naar 34%.

Verkeer

De federale en de lokale politie stelden in 2013 in België 3.341 processen-verbaal op in verband met rijden onder invloed van drugs. Over welk middel het gaat, wordt niet gepreciseerd.

Uit een onderzoek bij bestuurders in België in de periode 2007-2009 bleek dat 0,5% van de bestuurders onder invloed was van cannabis.

Bij een steekproef van zwaargewonde bestuurders in België in de periode 2007-2010 scoorde 37% positief voor een of meerdere substanties. 5% had enkel illegale middelen gebruikt waaronder 2,5% cannabis. Daarnaast had 2,8% van de bestuurders cannabis in combinatie met een ander middel genomen.

Misdrijven

In 2013 heeft in Vlaanderen 52% van het totaal aantal misdrijven die de federale politie registreert in verband met verdovende middelen, te maken met cannabis. Het gaat om 14.055 feiten, voornamelijk bezit, in- en uitvoer en handel.

Andere illegale drugs

- Gebruik van andere illegale middelen dan cannabis komt weinig voor.
- Xtc is bij jongeren uit het secundair onderwijs de meest gebruikte andere illegale drug.
- Hoewel het gebruik van andere illegale drugs beperkt is bij hogeschoolstudenten, heeft 34% van die gebruikers een verhoogd risico op problemen door dit gebruik.
- Uitgaanders gebruiken meer andere illegale drugs dan studenten of algemene bevolking, na alcohol en cannabis wordt xtc het meest gebruikt door uitgaanders.
- CGG zien vooral cliënten met amfetaminegebruik.
- Algemene en psychiatrische ziekenhuizen nemen vooral cliënten met diagnose opiaatafhankelijkheid op.
- Het aandeel van de behandelingen voor cocaïne en voor amfetamine of xtc neemt toe in de gespecialiseerde centra voor drugverslaafden (RIZIV) maar het aandeel behandelingen voor opiaten blijft het grootst.

De factsheets xtc en amfetamines, cocaïne, opiaten, tripmiddelen en smartdrugs en NPS bevatten meer cijfers en alle referenties.

Gebruik

Gebruik van andere illegale middelen dan cannabis komt in de algemene bevolking weinig voor. In 2013 gebruikte 0,4% van de Vlamingen van 15 tot 64 jaar het afgelopen jaar cocaïne, 0,3% opiaten en 0,4% xtc of amfetamines.

Leerlingen secundair onderwijs

4% van de leerlingen in het secundair onderwijs heeft ooit andere illegale drugs dan cannabis gebruikt (schooljaar 2012-2013). Bij de oudste leerlingen gebruikte 1,4% in de maand voor de bevraging een andere illegale drug dan cannabis. Xtc is de meest frequent voorkomende drug: 3% van alle 17-18-jarigen (oudste leerlingen) heeft ooit xtc gebruikt. De gemiddelde beginleeftijd voor gebruik van andere illegale drugs is 16,3 jaar.

Studenten hoger onderwijs

Bij studenten in het hoger onderwijs in Vlaanderen blijft het gebruik van amfetamines, xtc en cocaïne in 2013 beperkt tot een zeer klein deel van de studentenbevolking. Toch werd elk van deze drie middelen het voorgaande jaar gebruikt door 2.000 tot 3.000 studenten. Van de studenten die het laatste jaar cocaïne, xtc of amfetamines gebruikten, heeft in 2013 34% een verhoogd risico op problemen door dit gebruik.

Uitgaanders

Bij uitgaanders komt het gebruik van andere illegale middelen dan cannabis vaker voor dan bij studenten of bij de algemene bevolking. Xtc komt op de tweede en cocaïne volgt op de derde plaats na cannabis wat betreft laatstejaarsgebruik.

Sterfte

In het Vlaams Gewest zijn in de periode 2002-2012 541 personen overleden als gevolg van het gebruik van illegale drugs.

Voor 19 personen was dat als gevolg van het gebruik van cocaïne, voor 24 als gevolg van het gebruik van opiaten en voor 6 als gevolg van het gebruik van andere stimulantia dan cocaïne.

Hulpvraag

Verslaving aan opiaten kwam voor bij 1% (n=56) van de cliënten die beroep deden op de CAW en die een verslavingsproblematiek hadden. Verslaving aan andere illegale middelen kwam weinig voor.

Wat betreft zorgperiodes voor aan andere drugs dan cannabis gebonden stoornissen zien de CGG vooral cliënten met problemen met amfetaminegebruik. In de periode 2003-2013 nam het aandeel zorgperiodes voor aan cocaïne gebonden stoornissen, bekeken op het totaal aantal zorgperiodes voor stoornissen gebonden aan illegale middelen, iets toe van 9% naar 12%. Voor amfetamines bleef dit stabiel en voor opiaten was er een daling.

Bij opnames in algemene ziekenhuizen waarbij een hoofddiagnose misbruik of afhankelijkheid van andere illegale middelen dan cannabis werd gesteld, gaat het vooral om opiaatafhankelijkheid. Het percentage opnames waarbij opiaatafhankelijkheid als hoofddiagnose werd gesteld steeg tussen 2006 en 2011 van 36% naar 41%. Er zijn opnieuw meer opnames met een nevendiaagnose misbruik of afhankelijkheid van andere illegale middelen dan cannabis en ook dan komt misbruik of afhankelijkheid aan opiaten het meest voor.

Hetzelfde patroon stelt zich bij de psychiatrische opnames waarbij opiaatafhankelijkheid als hoofddiagnose ook het meest wordt geregistreerd.

In de gespecialiseerde centra voor drugverslaafden steeg tussen 2003 en 2012 het aandeel van de behandelingen voor cocaïne, evenals voor amfetamine of xtc, bekeken op het totaal aantal behandelingen, met 1%. Voor opiaten nam het percentage behandelingen af maar het aantal nieuwe behandelingen voor opiaten als voornaamste is nog steeds het hoogst (29%) (na cannabis).

Misdrijven

In 2013 had in Vlaanderen 8% (n=2.092) van het totaal aantal misdrijven die de federale politie registreerde in verband met verdovende middelen, te maken met cocaïne, 4% (n=1.054) met opiaten en 3,5% (n=950) met xtc en 8% (n=2.256) met amfetamines.

Psychoactieve medicatie

- Gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen en/of antidepressiva neemt toe met de leeftijd en ze worden vooral gebruikt door de laagst geschoolden.
- Het gebruik van slaap- of kalmeringsmiddelen ligt hoger bij vrouwen, bij vrouwen 65+ is dit gebruik dubbel zo hoog in vergelijking met mannen.
- 8% van de studenten geeft aan ooit stimulerende medicatie genomen te hebben.
- 74% van de suïcidepogingen gebeurde via een overdosis medicatie, meestal slaap- en kalmeringsmiddelen.
- De hulpvraag voor problemen met psychoactieve medicatie stijgt.
- Met 3% van de bestuurders (vooral 50+ en vrouwen) onder invloed van medicatie scoort België ruim boven het EU-gemiddelde van 1,4%.

In de factsheet psychoactieve medicatie is de uitgebreide informatie en alle referenties beschikbaar.

Gebruik

In 2013 had in het Vlaams Gewest 16% van de bevolking van 15 jaar en ouder een psychoactief geneesmiddel (slaap- of kalmeringsmiddelen en/of antidepressiva) gebruikt in de twee weken die de gezondheidsenquête voorafgingen. Omgerekend naar de bevolking gebruikten in 2013 in het Vlaams Gewest 855.944 personen van 15 jaar en ouder de afgelopen twee weken een psychoactief geneesmiddel. Slaap- of kalmeringsmiddelen werden de afgelopen twee weken meer gebruikt (13%) dan antidepressiva (8%). Het gebruik van psychoactieve geneesmiddelen was hoger bij vrouwen (19%) dan mannen (11%). Dubbel zoveel vrouwen dan mannen van 65-74 jaar en 75 jaar en ouder gebruikten psychoactieve geneesmiddelen.

Het gebruik van psychoactieve geneesmiddelen nam toe met de leeftijd van 3% bij de 15-24-jarigen tot 38% bij de volwassenen van 75 jaar en ouder. Psychoactieve geneesmiddelen werden vooral gebruikt door de laagst geschoolden. Bij de personen van 75 jaar en ouder die de laatste twee weken psychoactieve geneesmiddelen gebruikten heeft de helft geen diploma of een diploma lager onderwijs. 46% behoort tot de laagste inkomenscategorie en de helft woont alleen.

In het Vlaams Gewest nam het percentage gebruikers van psychoactieve geneesmiddelen tussen 1997 en 2013 lineair toe.

Leerlingen secundair onderwijs

12% van alle leerlingen in het secundair onderwijs (schooljaar 2012-2013) gebruikte ooit slaap- en kalmeringsmiddelen, 8% nam ooit ADHD-medicatie en 3% opwekmiddelen. Het laatstejaarsgebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen en ADHD-medicatie was vergelijkbaar (5%) terwijl het gebruik van opwekmiddelen in het laatste jaar veel lager lag (1%). Het ooit-gebruik van ADHD-medicatie nam tussen 2007/2008 en 2012/2013 licht toe van 6% tot 8%.

Studenten hoger onderwijs

11% van de studenten in het hoger onderwijs in Vlaanderen gaf in 2013 aan dat ze ooit kalmerings- en slaapmedicatie gebruikten en 8% gebruikte ooit stimulerende medicatie. In het jaar voorafgaand aan de bevraging werden deze middelen door respectievelijk 7% en 5% van de studenten gebruikt.

Suïcidepogingen

74% van de suïcidepogingen gebeurde via een overdosis medicatie (n=1.599). Een intoxicatie met medicatie kwam significant vaker voor bij vrouwen (79%) dan bij mannen (66%). In de meeste gevallen werden benzodiazepines of andere slaap- en kalmeringsmiddelen gebruikt (54%, n=1.163).

Hulpvraag

In vergelijking met de andere middelen worden hulpvragen in verband met problemen met het gebruik van psychoactieve medicatie niet veel geregistreerd.

In de CGG zijn de zorgperiodes voor een 'stoornis gebonden aan medicatie' meestal voor personen tussen 30 en 34 jaar. In die leeftijdsgroep en ook bij de 35-39-jarigen zijn bijna evenveel vrouwen als mannen in behandeling. Op jongere leeftijd (jonger dan 30 jaar) zijn meer mannen dan vrouwen in behandeling en vanaf 40 jaar worden vooral vrouwen met deze problematiek geregistreerd.

In algemene ziekenhuizen wordt in 5,5% van de opnames een nevendiagnose misbruik van of afhankelijkheid van barbituraten of andere sedativa en hypnotica opgetekend. Tegenover 2006 was dat een stijging met 21%.

Tegenover 2002 nam het aantal psychiatrische opnames in België voor afhankelijkheid van sedativa, hypnotica of anxiolytica met 22% toe in 2012.

In de gespecialiseerde centra voor drugverslaafden was het aantal nieuwe behandelingen voor medicatie tussen 2003 en 2012 meer dan verdubbeld.

Verkeer

Uit een onderzoek bij bestuurders in België in de periode 2007-2009 bleek dat 3% van de bestuurders onder invloed was van medicatie. Daarmee scoorde België ruim boven het EU-gemiddelde van 1,4% dat in deze studie werd gemeten. Het ging dan vooral om gebruik van benzodiazepines (2%), maar ook om z-drugs (medicatie tegen slapeloosheid o.a. zolpidem of zopiclone) (0,2%) en medicinale opiaten (morphine, codeïne, methadon of tramadol) (0,8%). Medicatiegebruik kwam vooral voor bij bestuurders van 50 jaar en ouder. Dubbel zoveel vrouwen als mannen reden onder invloed van medicatie.

In België werd in de periode 2007-2010 bij een steekproef van zwaargewonde bestuurders nagegaan of ze onder invloed waren van psychoactieve substanties. 37% scoorde positief voor een of meerdere substanties. 5,5% had enkel medicinale middelen gebruikt. Het ging vooral om gebruik van benzodiazepines (2,5%) en medicinale opiaten (2,3%).

Gokken

- Eind 2013 waren 442.869 spelers actief op 41 legale gokwebsites.
- Twee op drie spelers zijn tussen 22 en 40 jaar oud en 72% is man.
- In totaal zouden naar schatting 177.635 Belgen in meerdere of mindere mate problemen hebben met gokken.
- Mensen met gokproblemen vinden moeilijk de weg naar hulpverlening.

In de factsheet gokken is de uitgebreide informatie en alle referenties beschikbaar.

In 2006 nam 60% van de bevolking van 16 jaar en ouder het afgelopen jaar deel aan een of meerdere traditionele kansspelen. Dat komt neer op 5,1 miljoen personen. 46% nam deel aan loterijen, 39% kocht een kraslot en 12% nam deel aan TV-telefoonspelletjes. 3% nam deel aan weddenschappen en eveneens 3% speelde op gokautomaten. 1,5% had het afgelopen jaar betaald om deel te nemen aan een kansspel op internet. 2,5% nam het afgelopen jaar gratis deel aan kansspelen op internet.

Eind 2013 waren 442.869 spelers actief op 41 legale gokwebsites. Twee op drie spelers zijn tussen 22 en 40 jaar oud. 72% is man. Op het platform e-lotto.be bij de nationale loterij waren eind 2013 bijna 362.000 rekeningen geopend.

Problematisch gokken

Geschat voor de Belgische bevolking op 1 januari 2014 hebben 44.409 personen een gokverslaving en zijn 133.226 personen risicogokker. In totaal zouden naar schatting 177.635 Belgen in meerdere of mindere mate problemen hebben met gokken.

Leerlingen secundair onderwijs

Bingospelen en spelen met de lotto of met krasloten is in België verboden onder de achttien jaar. Ondanks deze leeftijdsbeperking speelde 29% van alle leerlingen in het secundair onderwijs ooit met krasloten en 17% met de lotto (schooljaar 2012-2013). 12% speelde ooit op de bingo en 11% pookerde ooit voor geld. 10% van de leerlingen speelde het afgelopen jaar met krasloten. 18% van de jongens pookerde ooit voor geld tegenover 3% van de meisjes.

Hulpvraag

Uit onderzoek bij gokkers in België bleek dat zij maar moeizaam de weg vinden naar de hulpverlening. 14% van de probleemgokkers en 2% van de risicogokkers heeft al eens hulp gezocht voor gokproblemen. Een groot deel van de probleemgokkers (21%) en van de risicogokkers (78%) heeft er nog niet aan gedacht om te stoppen met gokken. 30% van de probleemgokkers en 3% van de risicogokkers heeft wel al eens overwogen om een beroep te doen op hulpverlening. De hulpverlening was echter weinig gekend: 35% van de probleemgokkers en 55% van de risicogokkers weet niet waar ze terecht kunnen met gokproblemen.

In de CGG zijn de meeste zorgperiodes pathologisch gokken voor mannen en voor personen tussen 40-44 jaar. Tussen 2003 en 2013 is vooral bij de 40-44-jarigen het aantal zorgperiodes voor pathologisch gokken toegenomen.

Opnames in algemene en psychiatrische ziekenhuizen omwille van de hoofddiagnose pathologisch gokken komen in België nagenoeg niet voor. De psychiatrische opnames zijn vooral voor mannen en bij personen tussen 30 en 49 jaar.

Misdrijven

In 2013 registreerden de politiediensten in België 97 feiten in verband met loterijen en kansspelen, waarvan 33 (34%) in het Vlaams Gewest. Het gaat vooral om inbreuken op de wet op de kansspelen van 1999. De drie meest geregistreerde plaatsbestemmingen voor deze feiten zijn achtereenvolgens drankgelegenheden, casino en gokkantoor.

In 2012 werden vijf personen veroordeeld voor inbreuken in verband met loterijen en kansspelen.

Colofon

Redactie: Else De Donder, stafmedewerker VAD

Lay-out concept: www.watf.be

V.U.: F. Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© april 2015

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Deze factsheet is gratis te downloaden op <http://www.vad.be/alcohol-en-andere-drugs/onderzoek/factsheet-cijfers.aspx>

De informatie uit deze factsheet mag worden overgenomen mits vermelding van de referentie: De Donder, E. (2014). *Factsheet Trends en ontwikkelingen in middelengebruik en gokken*. Brussel: VAD.

FACTSHEET TRENDS EN ONTWIKKELINGEN IN MIDDELENDEBRUIK EN GOKKEN

Bijlage: overzicht cijfers hulpvraag middelengebruik en gokken

Raadpleging hulpverlener (2001- 2002)	Aantal bevroegde volwassenen	2.419	100%
	Raadpleging professionele hulp voor	-	16,50%
	↳ Enkel huisarts	-	10,10%
	↳ enkel psycholoog	-	10,80%
	↳ enkel psychiater	-	23,30%
	↳ Huisarts + psychiater	-	55,80%
Huisartspatiënten (2000)	Aantal onderzochte huisartspatiënten	1.989	100%
	Alcoholmisbruik/afhankelijkheid voorbije jaar	178	8,90%
CAW (2013)	Totaal aantal cliënten onthaal	113.180	100%
	Aantal cliënten met verslavingsproblematiek	4.639	4%
	alcohol	857	17%
	cannabis	75	1,50%
	opiaten	56	1,20%
	gokken	80	2%
CGG (2013)	Totaal aantal zorgperiodes	57.572	100%
	stoornis gebonden aan alcohol	3.611	6%
	stoornis gebonden aan illegale middelen	1.977	3%
	↳ cannabis	↳ 1.158	59%
	↳ amfetamines	↳ 398	20%
	↳ cocaïne	↳ 234	12%
	↳ opiaten	↳ 169	8,50%
	stoornis gebonden aan medicatie	188	0,30%
	pathologisch gokken	174	0,30%
Algemene ziekenhuizen (2011)	Totaal aantal opnames	3.888.162	100%
	Hoofddiagnose alcohol	17.761	0,50%
	Nevendiagnose alcohol	123.510	3%
	hoofddiagnose misbruik van illegale middelen	407	0,01%
	↳ cannabis misbruik	↳ 71	17%
	↳ opiaatmisbruik	↳ 53	12%
	↳ cocaïnemisbruik	↳ 45	11%
	↳ amfetaminemisbruik	↳ 32	8%
	hoofddiagnose afhankelijkheid van illegale drugs	531	0,01%
	↳ opiaatafhankelijkheid	↳ 218	41%
	↳ cocaïneafhankelijkheid	↳ 87	16%
	↳ cannabisafhankelijkheid	↳ 71	13%
	↳ amfetamineafhankelijkheid	↳ 34	6%
	nevendiagnose cannabis misbruik/afhankelijkheid	4.908	0,10%
	nevendiagnose cocaïnemisbruik/afhankelijkheid	1.965	0,05%
	nevendiagnose opiaatmisbruik/afhankelijkheid	4.434	0,00%
	nevendiagnose amfetaminemisbruik/afhankelijkheid	800	0,02%
	hoofddiagnose misbruik of afhankelijkheid aan barbituraten of andere sedativa en hypnotica	217	0,06%
	Nevendiagnose misbruik of afhankelijkheid aan barbituraten of andere sedativa en hypnotica	214.376	5,50%
	hoofddiagnose pathologisch gokken	1	0,00%
	nevendiagnose pathologisch gokken	17	0,00%
Psychiatrische opnames (2012)	Totaal aantal opnames	126.566	100%
	Hoofddiagnose alcohol	24.403	19%
	Nevendiagnose alcohol	7.824	6%
	hoofddiagnose druggereleerde stoornis	7.450	6%
	↳ cannabis misbruik	↳ 276	4%
	↳ cannabisafhankelijkheid	↳ 738	10%
	↳ cocaïnemisbruik	↳ 122	1,60%
	↳ cocaïneafhankelijkheid	↳ 383	5,10%
	↳ opiaatmisbruik	↳ 56	0,75%
	↳ opiaatafhankelijkheid	↳ 1.293	17,40%
	↳ amfetaminemisbruik	↳ 135	1,80%
	↳ amfetamineafhankelijkheid	↳ 279	3,70%
	nevendiagnose druggereleerde stoornis	4.132	3%
	hoofddiagnose misbruik of afhankelijkheid aan sedativa, hypnotica of anxiolytica	1.204	1%
	nevendiagnose misbruik of afhankelijkheid aan sedativa, hypnotica of anxiolytica	999	0,80%
	hoofddiagnose pathologisch gokken	62	0,05%
RIZIV centra (2012)	Totaal aantal cliënten	4.682	100%
	Voornaamste middel alcohol	154	3%
	Tweede middel alcohol	866	18,50%
	Voornaamste middel cannabis	1.598	34%
	Voornaamste middel cocaïne	730	16%
	Voornaamste middel opiaten	1.361	29%
	Voornaamste middel xtc of amfetamines	662	14%
	Voornaamste middel medicatie	107	2%
	Tweede middel medicatie	327	7%